

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 24. juni 2025

Orientering nr. 13/2025

Bredt politisk ønske: Formel ligestilling mellem Færøerne og Danmark

Forud for rigsmødet og mødet i Udenrigs-, Sikkerheds- og Forsvarspolitisk Kontaktudvalg den 16.-17. juni 2025 indkaldte lagmand Aksel V. Johannesen (Javnaðarflokkurin) lederne af Lagtingets seks partier til et møde den 10. juni 2025 om Færøernes fremtidige forhold til Danmark (se Orientering nr. 12/2025). I et efterfølgende interview med KVF oplyste lagmanden, at mødet havde resulteret i politisk enighed blandt fem af Lagtingets seks partier – Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi, Framsókn, Fólkaflokkurin og Miðflokkurin, men ikke Sambandsflokkurin – om at stile mod *”en ordning, som giver Færøerne udenrigspolitiske beføjelser, og som bygger på samarbejde mellem ligestillede lande i et fællesskab.”*

Alle partier på Færøerne er enige om, at Færøerne har behov for udvidede udenrigspolitiske beføjelser. Men den politiske enighed mellem de fem partier – også omtalt som “tjóðarsemjan” eller “det nationale kompromis” – havde Bárður á Steig Nielsen som formand for Sambandsflokkurin på forhånd meldt forbehold over for i et opslag på Facebook den 7. juni 2025. Han lagde her vægt på, at ordningen angiveligt ville medføre, at man *”trækker Færøerne ud af rigsfællesskabet”* uden at vide, om færinger så mister de rettigheder, de fordele og den velfærd, som rigsfællesskabet med Danmark, efter hans mening, giver. I et interview med KVF dagen efter partiledermødet tilkendegav Bárður á Steig Nielsen, at han fandt det *”... uansvarligt at kaste Færøerne ud i uvished ... (ved at) sige, at vi trækker os ud af rigsfællesskabet og siden undersøger, hvilket slags fællesskab vi kan få. En sådan ansvarsløshed vil Sambandsflokkurin ikke være med til.”* Et synspunkt, han efterfølgende har gentaget i diverse medier. Bárður á Steig Nielsen har endvidere stillet to § 52-spørgsmål til lagmanden henholdsvis om, hvorvidt *”planen er at tilvejebringe sådanne beføjelser (red: udenrigspolitiske) inden for eller uden for grundloven”*, og om en udmeldelse af rigsfællesskabet er i overensstemmelse med § 54, stk. 2, i Færøernes styrelsesordning¹. Svar på spørgsmålene udestår p.t.

Sambandsflokkurins beslutning om at stå uden for “det nationale kompromis” er blevet kritiseret af koalitionspolitikere og enkelte medier, herunder online-mediet blaðið.fo (“Vikuskiftið”) den 14. juni 2025: *”Det er ærgerligt – og også lidt usmart – at Sambandsflokkurin sætter sig selv uden for indflydelse, nu hvor dette vigtige ønske skal præsenteres (red.: for den danske regering på rigsmødet) ... Med den holdning har Sambandsflokkurins formand afskrevet muligheden for at indgå i en koalition med Javnaðarflokkurin efter næste valg ... og står nu som garant for, at den nuværende blokpolitik får lov til at fortsætte.”*

I dagene op til og efter partiledermødet blev lagmanden dog også konfronteret af især oppositionsmedlemmer og presse, der efterlyste svar på, hvad “det nationale kompromis” konkret indeholder og indebærer for Færøerne. Lagmanden fastholdt der, at “det nationale kompromis” pt. ikke har form af nogen skriftlig aftale eller indeholder nogen specifik model for en nyordning af

¹ Ifølge § 54, stk. 2, i lagtingslov nr. 103 af 26 juli 1994 om Færøernes styrelsesordning skal landsstyret rådføre sig med Lagtingets Udlandsudvalg ifm. forhandlinger med rigsmyndighederne af større betydning for forholdet mellem Færøerne og Danmark.

rigsfællesskabet, men snarere var udtryk for en overordnet, fælles position i spørgsmålet om Færøernes forfatningsretlige stilling. I et svar på et § 52-spørgsmål fra koalitionsmedlem Annika Olsen (Tjóðveldi) skriver lagmanden således allerede inden partiledermødet, at: *"På rigsmødet ... vil der blive redegjort overordnet for Færøernes holdning, men planen er ikke at fremlægge noget konkret forslag. Jeg mener, det er behørigt at vise respekt for, at Danmark og Grønland har været i noget nær udenrigspolitiske undtagelsestilstand det sidste halve år. Det, som er vigtigt, er, at arbejdet bliver udført rigtigt og godt og i så bred enighed som muligt. Både internt på Færøerne og mellem Færøerne og Danmark."*

I dagene efter rigsmødet tegnede der sig imidlertid et mere konkret billede af, hvad "det nationale kompromis" indebærer. I et interview med KVF den 18. juni 2025 tilkendegav lagmanden, at: *"Færøerne skal etableres som et selvstændigt land i samarbejde med Danmark. Bliver det nødvendigt med en folkeafstemning for at komme ud af den danske grundlov, så gør vi det."* KVF gav i den forbindelse følgende beskrivelse af "det nationale kompromis": *"Færøerne skal gå ud af rigsfællesskabet, som det er, men samtidig gå ind i et nyt samarbejde med Danmark, hvor Færøerne er at regne som et selvstændigt land. En slags frit fællesskab som det, suverænitetsskudsstyret² havde planer om. Men nu kommer forskellen. Planen er at fortsætte samarbejdet om de fleste af de sagsområder, som Færøerne og Danmark er fælles om i dag. Eksempelvis kan nævnes politi, domstole, valuta, valutapolitik og finansielt tilsyn. Dog skal det være muligt for Færøerne at overtage disse sagsområder, hvis eller når vi vil ... Bloktilskuddet skal fortsat reduceres, som det bliver i dag. Der skal også foretages en analyse af de økonomiske relationer mellem Færøerne og Danmark ... (og) ... planen er også, at færinger fortsat skal oppebære de rettigheder i Danmark, som vi har i dag. Med den plan regner de fem partier med, at vi kan blive selvstændige medlemmer af internationale organisationer og deltage på lige fod med andre stater, men samtidig have et tæt samarbejde og tilknytning til Danmark."*

Formand for Javnaðarflokkurin, Aksel V. Johannesen, forkvinde for Tjóðveldi, Sirið Steenberg, og forkvinde for Framsókn, Ruth Vang, har siden også – i en podcast den 19. juni 2025 udgivet af Frihedsbrevet.fo – bekræftet, at *"grundloven er en hindring"* for, at Færøerne opnår øgede udenrigspolitiske beføjelser, og at en FN-anerkendelse af Færøerne som et selvstændigt land derfor *"er en del"* af "det nationale kompromis". Samtidig tilkendegiver lagmanden, at *"målet ... er at ændre rammerne i samarbejde med Danmark, så vi får et andet fællesskab, hvor vi er ligestillede lande, og hvor vi er et selvstændigt land."* I podcasten forklarer lagmanden fsva. næste skridt i processen, at man nu taler sammen på embedsmandsniveau mhp. at aftale møde mellem Færøerne og Danmark – uden Grønland – efter sommerferien og får igangsat forhandlinger, idet *"det er vores mål at få sagen gennemført i denne valgperiode"*.

Politisk kommentator og tidligere lagmand Jóannes Eidesgaard har i KVF givet et bud på en fremtidig model: *"Det nærmeste jeg kan komme i tanker om, når udspillet fra lagmanden kommer ... er noget, der ligner den ordning, som Island fik i 1918 – at man bliver et selvstændigt land, men da var der en (red.: personal-)union med en fælles konge, med fælles forsvar og andre fælles anliggender ... gældende frem til 1944. Det er det nærmeste, jeg kan komme ... at man laver en model, som ligner 1918-modellen, men måske med et andet indhold, som er mere opdateret ift. forholdene i dag."*

Lagmanden efter rigsmødet: Status quo er ikke en mulighed

Færøerne havde den 16.-17. juni 2025 værtskabet for det halvårige rigsmøde og kontaktudvalgs møde mellem Færøernes landsstyre, den danske regering og grønlandske Naalakkersuisut. Deltagerne i kontaktudvalgs mødet fremgår af landsstyrets pressemeddelelse, der kan læses [her](#).

På pressemødet mellem lagmanden, statsministeren og formanden for Naalakkersuisut, der blev afholdt den 17. juni 2025 i forlængelse af møderne, udtalte lagmanden om de fremtidige relationer i rigsfællesskabet bl.a., at: *"Der er bred enighed blandt de færøske partier om, at status quo ikke er en mulighed ... det er nødvendigt med ændringer i vores fællesskab. Det skal være et fællesskab med samarbejde mellem ligestillede parter."*

² Landsstyrekoalition mellem Fólkaflokkurin, Tjóðveldi, Sjálvstýrisflokkurin og Miðflokkurin, der indledte forhandlinger med den danske regering i år 2000 om færøsk selvstændighed og etablering af et aftalebaseret forhold om fortsat samarbejde mellem Færøerne og Danmark på en række områder til afløsning for den eksisterende hjemmestyreordning.

"Vi vil være i et stærkt fællesskab med Danmark og Grønland. Men vi har brug for beføjelser til at være en del af andre fællesskaber, som giver os mulighed for at udvikle Færøerne." Statsministeren betonedede vigtigheden af sammenhold i den aktuelle sikkerhedspolitiske situation og tilkendegav om forholdene i rigsfællesskabet bl.a.: *"Selvfølgelig skal vi modernisere vores rigsfællesskab. Jeg har respekt for, at man ønsker at udvikle sit samfund på egne præmisser. Derfor har vi snakket om, at der hjemtages flere områder."* *"Jeg er imødekomme over for de ønsker, der er. Det er lykkedes i de senere år at udvikle rigsfællesskabet og imødekomme ønsker fra Færøerne og Grønland."* Transskribering af hele pressemødet kan læses [her](#).

Pressemødet blev af kommentatorer, medier m.fl. beskrevet som uden konkrete resultater hvad angår Færøernes fremtidige forhold til Danmark. Bl.a. politisk kommentator og tidligere lagmand Jóannes Eidesgaard udtalte således til KVF den 17. juni 2025: *"Det er tydeligt, at Mette Frederiksen er kommet til Færøerne med en helt særlig dagsorden. Det er den samme Mette Frederiksen, som for halvandet år siden (red.: ved Folketingets åbningsdebat 2023) talte om, at man skulle foretage ændringer i forholdene i rigsfællesskabet ... at man skulle have tre lande og tre nationer og tre folk ... og i dag er retorikken en helt anden. Hun kom til Færøerne bevidst om ... at flytte fokus ... (fra det) punkt på dagsordenen, som er et hedt emne på Færøerne."*

Landsstyrekvinde for udenrigs- og erhvervsanliggender, Sirið Steenberg, udtalte i samme udsendelse til KVF, at *"Vi har overbragt kravene ... men jeg fik en fornemmelse af, at dette ikke var det, de (red.: den danske regering) var mest interesserede i at tale om ... vi banker lidt på en låst dør ... vi skal nok forvente hårde forhandlinger fremover."*

Lagmanden har efterfølgende uddybet forskellen i den danske og færøske tilgang på møderne over for bl.a. Frihedsbrevet.fo den 19. juni 2025: *"Vi fremførte (red.: på rigsmødet) de udfordringer, som vi er enige på Færøerne om, at vi skal have løst ... og dette får vi ikke løst uden at ændre rammerne for det fællesskab, vi er i sammen med Danmark og Grønland. Vi forklarede også, hvordan vi kunne tænke os, at et sådant fællesskab kunne se ud: At tingene ... forblev ret uforandrede foreløbig, men at vi fik ... rettigheder som et selvstændigt land ... Men Danmark og Grønland havde nok ikke forberedt sig på dette lige så godt, som vi havde, fordi de har brugt megen energi på situationen i Grønland. Derfor ... lyttede de mest"*.

Færøerne får sin egen faste plads i Nordisk Råds formandskab

Nordisk Råds formandskab besluttede den 11. juni 2025 enstemmigt, at Færøerne, Grønland og Åland skal have hver deres faste plads i formandskabet. Færøerne repræsenteres i Nordisk Råd af Johan Dahl (Sambandsflokkurin) og Høgni Hoydal (Tjóðveldi), der begge har udtrykt glæde over beslutningen.

Færøernes kan nu eksportere fiskeprodukter til Brasilien

Færøerne indgik den 13. juni 2025 en veterinæraftale med Brasilien. Aftalen betyder, at Færøerne inden længe vil kunne eksportere fiskeprodukter til det brasilianske marked, hvilket især færøske producenter af saltfisk længe har ønsket. Landsstyrekvinde for udenrigs- og erhvervsanliggender, Sirið Steenberg, kalder aftalen *"en stor bedrift"*, idet man fra færøsk side gennem mange år har arbejdet for en aftale, og da Brasilien med sine over 200 millioner indbyggere udgør *"et stort og interessant marked for Færøerne ... med mange munde at mætte"*.

Kong Frederik: "Et hav af familiebånd binder os sammen"

Kong Frederik, Dronning Mary og Prinsesse Josephine besøgte den 11.-13. juni 2025 Færøerne, hvilket var første gang siden tronskiftet. Kongefamilien blev modtaget af lagmand Aksel V. Johannesen, der også fulgte kongefamilien rundt på øerne. I sin velkomsttale til kongefamilien tilkendegav lagmanden, at *"Færøerne og Danmark er forbundet af mere end blot geografiske bånd – det er et fællesskab, der bygger på fælles historie, kultur og gensidig respekt."* Også kongen kom i sin tale ved besøgets traditionelle festmiddag ind på, at *"Et hav af familiebånd binder os sammen på tværs af det hav, der skiller os ad. De bånd gør os stærkere. For ingen er en ø."*

I anledning af kongefamiliens besøg gennemførte online-mediet portal.fo en måling blandt læserne, der viste, at 67 pct. mener, at Færøerne fortsat skal høre under det danske kongehus. 20 pct. er imod, mens 13 pct. ikke har taget stilling.

Årsstatistik 2024 fra Færøernes Politi

Færøernes Politi offentliggjorde den 10. juni 2025 sin årsstatistik for 2024, som kan læses [her](#). Statistikken er hovedsageligt baseret på antal anmeldelser og viser ikke, om anmeldelserne har ført til sigtelse eller tiltale. Antallet af anmeldelser af straffelovsovertrædelser er faldet fra 2023 til 2024 og ligger for Færøerne i 2024 på 13,2 pr. 1.000 indbyggere. I Danmark er tallet 42,1 og i Grønland 69,2 pr. 1.000 indbyggere. Mens kriminaliteten som helhed er faldende på Færøerne, er antallet af anmeldelser om fx børnepornografi og om grov narkotikakriminalitet stigende. Færøernes Politi oplyser i forordet, at den markante stigning i antallet af anmeldelser om børnepornografi samt andet kønsligt forhold til børn under 15 år (fra 13 anmeldelser i 2020 til 109 i 2024) tyder på, at der tidligere har været et mørketal. Der peges på, at Færøernes Politi i 2022 begyndte at modtage indberetninger fra National Centre for Missing and Exploited Children (NCMEC³) om muligt børnepornografisk materiale. I forhold til sagerne om narkotikakriminalitet oplyses det, at de er blevet mere komplicerede og komplekse med flere tiltalte og med helt åbenbare relationer til kriminelle uden for Færøerne. Det fremhæves, at der er overraskende få anmeldelser om vold i nære relationer. Samtidig er der fx en stigning i antallet af henvendelser til kvindehuset fra kvinder, der oplyser at være udsat for vold i familien, og politiet oplyser, at der fortsat er anledning til at holde fokus på dette område.

Bødeindtægter på færøske sagsområder tilfalder fremover Færøerne

Regeringen og Færøernes landsstyre indgik den 17. juni 2025 en aftale på Færøerne om, at indtægter fra bøder og konfiskationer, som pålægges eller idømmes efter lovgivning på overtagne sagsområder, fra den 1. januar 2026 tilfalder landskassen. Indtægter fra bøder og konfiskationer for lovovertrædelser i fællesanliggender tilfalder fortsat statskassen. Aftalen kan læses [her](#).

To Michelin-stjerner til færøske PAZ

Den færøske restaurant PAZ, der åbnede i Tórshavn i begyndelsen af april 2025, fik to stjerner ved Michelin-uddelingen for nordiske restauranter i Odsherred den 16. juni 2025. PAZ ejes og drives af den færøske stjernekok Poul Andrias Ziska og den færøske erhvervsmand Leivur Samuelsen. Poul Andrias Ziska har opnået international anerkendelse for sit arbejde med lokale råvarer og har tidligere sammen med restaurant KOKS, hvor han var køkkenchef, modtaget to Michelin-stjerner.

³ NCMEC er en amerikansk ikke-kommerciel organisation, der blandt andet med bistand fra de store internetfirmaer scanner nettet og indberetter mistænkelige forekomster på internettet.